

Jagers van de zee

Er zijn in alle zeeën van de wereld ongeveer 250 soorten haaien. Kleintjes die niet groter zijn dan omstreeks 25 cm en hele grote van wel 14 meter lang! Bijna al die haaien zijn roofvissen en leven in zee. Ze eten voornamelijk vis (dat ligt voor de hand: de meeste grotere zeebewoners zijn nu eenmaal vissen), maar veel haaien gaan ook schaaldieren zoals kreeften en krabben niet uit de weg. Grote haaien vallen ook zeeschildpadden en zeezoogdieren zoals bruinvissen, dolfijnen, zeekoeien en robben aan. Wanneer er af en toe een mens overboord valt, kent een haai daarvoor evenmin ontzag. Bij landroofdieren ligt dat anders: leeuwen en tijgers vallen zelden mensen aan, dit is waarschijnlijk omdat mensen rechtop lopen. Totdat ze de smaak te pakken krijgen: er wordt gezegd dat tijgers die eenmaal mensenvlees geproefd hebben, 1.

Haaien zijn als jagers uitstekend uitgerust: ze hebben een enorme, brede bek vol met vlijmscherpe tanden. Die tanden zijn driehoekig van vorm (soms met extra scherpe karteltjes) en ze staan een beetje schuin naar binnen gericht. Wanneer de haai een prooi grijpt, kan die zich daardoor met wrikken en spartelen alleen maar verder de bek in werken. Verder staat er achter de eerste rij tanden een tweede rij in aanleg, en daarachter een derde, een vierde, enzovoorts. Wanneer de haai een tand verliest, neemt de volgende dus onmiddellijk zijn plaats in. Behalve een goed gebit heeft de haai een uitstekende reuk. De verhalen over haaien die van kilometers ver op bloed afkomen, zijn 2. In de huid bevinden zich rijen openingen, die onderhuids met elkaar in verbinding staan. De waterstromen rondom het dier kunnen via deze openingen uitstekend aangevoeld worden. Op die manier voelt de haai of er vissen in de buurt zijn.

Haaien zijn voortdurend op jacht. Ze zijn beweeglijk, wendbaar en snel. Mist de haai ook iets? Ja, haaien kunnen niet stilliggen in het water. Alleen echte grondhaaien tref je regelmatig stilliggend op de bodem aan. Andere soorten haaien moeten altijd zwemmen om niet te zinken. Een haai heeft dan ook een 'vliegtuigmodel': vlak van onderen en bol van boven. De borstvinnen dienen als draagvlak en de rugvin is voor het evenwicht. Door voortdurend in beweging te zijn, kan de haai op de gewenste diepte in het water rondzwemmen, maar niet stilliggen. Dit is voor zijn prooi een voordeel, de 'posteerjacht' (doodstil loerend vanuit een hinderlaag) is voor haaien namelijk niet mogelijk.

Naam:

Vragen bij oefentekst 5

1. Wat zou ook een passende titel kunnen zijn boven deze tekst?
 - A. Haaïen in de Atlantische Oceaan
 - B. Altijd op jacht
 - C. Prooien van de witte haai
 - D. Grondhaaïen
2. Wat eten haaiën vooral?
 - A. vis
 - B. schaaldieren
 - C. zeeschildpadden, bruinvissen, dolfijnen, zeekoeien en robben
 - D. mensen
3. Wat zijn 'schaaldieren'? (r. 9)
 - A. vissen met pootjes
 - B. zeedieren die vaak in een schaal op tafel eindigen
 - C. kreeften
 - D. zeedieren met een harde buitenkant, zoals kreeften en krabben
4. Lees: *Wanneer ... ontzag.* (r. 12 en 13)
Welk antwoord geeft de betekenis van deze zin het beste weer?
 - A. Als er een mens overboord gaat, gaat de haai er gauw vandoor.
 - B. Als er een mens overboord valt, heeft de haai hier ontzag voor en laat hem gaan.
 - C. Als er een mens overboord valt, eet de haai hem gewoon op.
 - D. Als er een mens overboord valt, is hij ontzaglijk bang voor de haaien.
5. Wat past het **best** op plaats 1?
 - A. hier heel ziek van kunnen worden
 - B. voortaan ook hun eigen soortgenoten opeten
 - C. verslingerd raken aan de lekkere smaak van de mens
 - D. dit meestal heel vies vinden
6. Lees: *Haaïen zijn ... uitstekend uitgerust.* (r. 17)
En: *ze hebben ... tanden.* (r. 17 en 18)
Welk woord zou je het best voor de tweede zin kunnen zetten?
 - A. maar
 - B. want
 - C. en
 - D. dus

7. Lees : *Haaïen zijn ... uitstekend uitgerust.* (r. 17)
Welk antwoord omschrijft deze zin het best?
- A. Haaïen hebben een lichaam dat geschikt is voor de jacht.
 - B. Haaïen zijn erg energiek als ze op jacht gaan.
 - C. De tanden van haaïen steken uit hun mond als ze op jacht gaan.
 - D. Haaïen slapen altijd goed voordat ze gaan jagen.
8. Lees: *Wanneer een ... in werken.* (r. 19 en 20)
Waarnaar verwijst het woord 'die'?
- A. Naar: de haaï
 - B. Naar: de prooi
 - C. Naar: de mens
 - D. Naar: de vlijmscherpe tanden
9. Lees: *Die tanden ... gericht.* (r. 18 en 19)
En: *Wanneer ... in werken.* (r. 19 en 20).
Wat hebben deze twee zinnen met elkaar te maken?
- A. De tweede zin geeft een uitleg van de eerste zin.
 - B. De tweede zin geeft een voorbeeld van de eerste zin.
 - C. De tweede zin geeft een gevolg van de eerste zin.
 - D. De tweede zin is het tegengestelde van de eerste zin.
10. Welke van de onderstaande beweringen is **waar** volgens de tekst?
- A. Een haaï houdt zijn hele leven dezelfde tanden.
 - B. Een haaï heeft 120 tanden op een rij.
 - C. Een haaï heeft twee lange voortanden.
 - D. Een haaï heeft driehoekige tanden.
11. De haaï 'wisselt' dus zijn leven lang.
Waar past deze zin het **best** achter?
- A. Achter: ... de weg. (r. 9-10)
 - B. Achter: ... vlijmscherpe tanden. (r. 18)
 - C. Achter: ... vierde, enzovoorts. (r. 22)
 - D. Achter: ... plaats in. (r. 23)
12. Wat past het **best** op plaats 2?
- A. vaak erg overdreven
 - B. altijd verzonnen
 - C. legendarisch
 - D. elke dag in het nieuws te zien

13. Wat kan een haai **niet**?
- A. stoppen met bewegen
 - B. dolfijnen opeten
 - C. snel zwemmen
 - D. zijn prooi achtervolgen
14. Zoek de eerste zin.
- A. Als je durft tenminste!
 - B. Toch kun je het op een veilige en spannende manier doen.
 - C. Je kunt bijvoorbeeld met een kooi het water ingaan en de haaien van dichtbij zien.
 - D. Met haaien zwemmen klinkt niet heel aantrekkelijk.
 - E. Kooiduiken heet dit, je kunt het doen in Zuid-Afrika.
15. Lees: *Alleen echte ... bodem aan.* (r. 29 en 30)
Wat bedoelt de schrijver vooral met deze zin?
- A. De grondhaai is de enige haaiensoort die wel stil kan liggen.
 - B. De grondhaai brengt zijn leven door op de bodem van de zee.
 - C. De grondhaai is eigenlijk geen echte haai.
 - D. De grondhaai kan niet zwemmen.
16. Wat is de bedoeling van deze tekst?
- A. Je te overtuigen dat je voorzichtig moet zijn in het water.
 - B. Je informatie te geven over de kenmerken van de haai als jager.
 - C. Je een spannend verhaal te vertellen over haaien.
 - D. Je instructies te geven voor het geval je overboord valt.
17. Lees: *Door voortdurend ... niet mogelijk.* (r. 32 t/m 35)?
Wat is een voordeel voor de prooi van de haai?
- A. Dat de haaien stilstaand vanuit een hinderlaag aanvallen.
 - B. Dat haaien op de gewenste diepte kunnen rondzwemmen.
 - C. Dat haaien niet vanuit stilstand kunnen aanvallen.
 - D. Dat haaien hun prooien moeilijk kunnen vinden zo diep in de zee.
18. Zoek de eerste zin.
- A. In de film 'Jaws' wordt de haai gespeeld door een robot die Bruce heet.
 - B. Hierin is de haai vaak een monster dat vooral mensen eet.
 - C. De filmhaaien zijn gelukkig geen echte haaien.
 - D. Over haaien zijn veel films gemaakt.
 - E. Dat zou veel te gevaarlijk zijn om mee te werken.